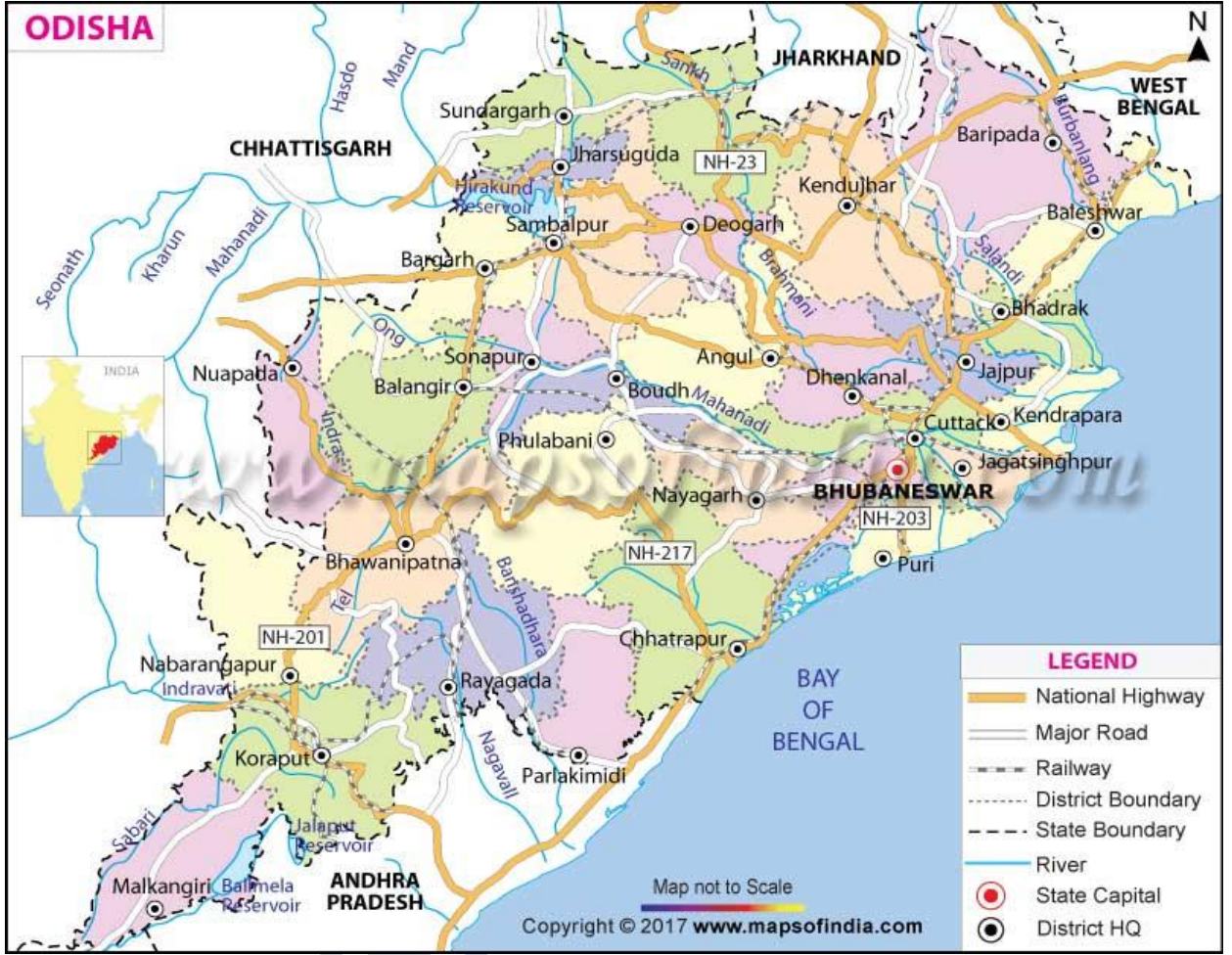

ઓડીશા

- ❖ સીમાઓ :-ઉત્તરમાં ઝારખંડ અને પશ્ચિમમાં છત્તીસગઢ, દક્ષિણમાં આંધ્રપ્રદેશ અને પૂર્વમાં બંગાળની ખાડી આવેલ છે.
- ❖ ક્ષેત્રફળ :- ૧,૫૫,૭૦૭ ચો.કિમી પશ્ચિમ બંગાળ,પશ્ચિમમાં
- ❖ દેશમાં સ્થાન :- ચોથું
- ❖ સ્થાપના :- પહેલી એપ્રિલ ૧૯૩૬
- ❖ પાટનગર :- ભુવનેશ્વર
- ❖ સૌથી મોટું શહેર :- ભુવનેશ્વર
- ❖ રાજ્યપાલ :-ગણેસી લાલ
- ❖ મુખ્યમંત્રી :-નવીન પટનાયક (બિજુ જનતા દલ)
- ❖ સ્પીકર :-
- ❖ રાજભાષા :- ઓડિયા
- ❖ રાજ્ય પક્ષી :- નીલકંઠ

- ❖ રાજ્ય પશુ :- સાબર
- ❖ રાજ્ય વૃક્ષ :- અશ્વત્થા (પીપળો)
- ❖ રાજ્ય ફૂલ :- અશોક
- ❖ રાજ્ય ગીત :- બંદે ઉત્કલ જનની.....
- ❖ રાજ્ય નૃત્ય :- ઓડીસી
- ❖ હાઈકોર્ટ :-ભુવનેશ્વર(૧૯૪૮)
- ❖ મુખ્ય ન્યાયાધીશ :- વિનીત સરણ
- ❖ હવાઈ મથક :- ભુવનેશ્વર
- ❖ કુલ વસ્તી :- ૪૧,૯૪૭.૩૫૮ (૨૦૧૧)
- ❖ વસ્તી ક્રમ :- નવમું
- ❖ વસ્તી ગીચતા :-૨૭૦
- ❖ જાતિ પ્રમાણ :- ૯૭૯
- ❖ સાક્ષરતાનો દર :- ૭૩%
- ❖ લોકસભાની સીટો :- ૨૧
- ❖ વિધાનસભાની સીટો :- ૧૪૭
- ❖ રાજ્યસભાની સીટો :- ૧૦
- ❖ જીલ્લાની સંખ્યા :- ૩૦(સૌથી મોટો જીલ્લો મયુરગંજ અને સૌથી નાનો જીલ્લો જગતસિંહપુર)
- ❖ તાલુકાની સંખ્યા :- ૩૧૭
- ❖ ઉત્સવ :- નુઆખાઈ કૃષિ ઉત્સવ
- ❖ મહાનગર :-કટક, રાઉરકેલા, બ્રહ્મપુર, પૂરી, સાંબલપુર, ભુવનેશ્વર
- ❖ પ્રાચીન વિદ્યાપીઠ :- પુષ્પગીરી
- ❖ મુખ્ય પાક :-ચોખા, નાળીયેર, શણ, અળસી
- ❖ મુખ્ય ઉદ્યોગ :-
 - સિમેન્ટ ઉદ્યોગ :- હીરાકુંડ અને રાજગંગપુર
 - લોખંડ પોલાદ ઉદ્યોગ :- રૂરકેલા (જર્મનીના સહયોગથી)
 - એલ્યુમિનિયમ ઉદ્યોગ :- INDALCO, હીરાકુંડ ,NALCO, કોરાપૂટ અને અંગુલ
 - રાસાયણિક ખાતર ઉદ્યોગ :- રૂરકેલા તલચર
- ❖ ખનીજ :-
 - લોખંડ પોલાદનું કારખાનું (રાઉરકેલા),

- લોહઅચસ્ક (કેઓન્ઝાર, બોનાઈ અને મયુરગંજ જીલ્લો)
 - મેંગેનીઝ(બોનાઈ, સુંદરગઢ, કાલાહાંડી, કેઓન્ઝર અને છારાપુર જીલ્લો)
 - બોક્સાઇટ(કાલાહાંડી, કોરાપુટ અને સંબલપુર)
- ❖ મુખ્ય નદીઓ :- સુવર્ણરેખા, બેતરણી,બ્રાહ્મણી, વંશધારા, ધામરા અને મહાનદી(ઓડિશાનો શોક)
 - ❖ કુદરતી સરોવર :- ચિલ્કાસરોવર (ખારા પાણીનું તટિય સરોવર)(ભારતનું સૌથી મોટું ,૧૧૮૦ ચો.કિમી.) અનસૂર્યા અને સારા
 - ❖ ગુફાઓ :- મૌર્યકાલીન બૌદ્ધ ગુફાઓ, હાથી ગુફાઓ, વાઘ ગુફાઓ, સર્પગુફાઓ, સ્વર્ગગુફાઓ અને પાતાળ ગુફાઓ
 - ❖ પરિયોજનાઓ :-
 - :- હીરાકુંડ પરિયોજના (મહાનદી- વિશ્વનો સૌથી લંબો બંધ 14 કિમી લાંબો બંધ માનવામાં આવે છે)
 - ❖ જળાશય ડેમ:- મચકુંદ , ઋષિતુલ્ય
 - ❖ સરોવર :- ચિલ્કા સરોવર
 - ❖ અભયારણ્ય :-
 - ચાંડક(હાથી) અભયારણ્ય
 - અટ્ટીયાઈ કાયબા અભયારણ્ય, ઘડિયાલ
 - ભીતરકણિકા અભયારણ્ય (કટક જિલ્લો, કાયબા, પક્ષી)
 -
 - ❖ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન :-
 - નંદન કાન્હા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન(સફેદ વાઘ)
 - સિમલીપાલ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (મયૂરગંજ -ટાઈગર રિઝર્વ)
 - સુતાબેટા ટાઈગર રિઝર્વ (ટાઈગર રિઝર્વ)
 - ❖ આર્દ્રભૂમિ રામસર સ્થળ:-
 - સતકોસિયા ગોર્જ(મહાનદી પર શાનદાર ખીણ)
 - તમ્પાસલેક (ગંજમ જીલ્લામાં આવેલ મીઠા પાણીનું સરોવર)
 - હીરાકુંડ જળાશય (સૌથી મોટો ગુરૂત્વીય ડેમ)
 - અન્સુપા લેક (કટક જિલ્લાના બાંકીમાં મહાનદી પર)
 - ❖ હવાઈ મથક :- ૧૭
 - ❖ બંદરો :- ધામરા, ગોપાલપુર,પારદીપ, સુબર્નરેખા,ચાંદીપુર

❖ શૈક્ષણિક તથા સંશોધન સંસ્થા :-

- પ્રાચીન વિશ્વવિદ્યાલય તક્ષશિલા (રત્નગીર)
- નેશનલ ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ ટેકનોલોજી (આઇઆઇટી-રાઉરકેલા)
- આઈ.આઈ.એમ.(સંબલપુર)
- ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ સાયન્સ એન્ડ રિસર્ચ (બ્રહ્મપુર)
- ચોખા સંશોધનશાળા

❖ જળ વિદ્યુત યોજના :- હીરાકુંડ જળ વિદ્યુત યોજના

❖ જોવાલાયક સ્થળો :- કોર્ણાકનું સૂર્યમંદિર,લિંગરાજ મંદિર (ભુવનેશ્વર), જગન્નાથમંદિર (પુરી),રઘુનાથ મંદિર,આંડાગોવા, ઉદયગીરી અને કડાગીરીનું ગુફાઓ, ચિલ્કા સરોવર, મુક્તેશ્વર મંદિર (ભુવનેશ્વર), અશોકનો શિલાલેખ,વિશ્વશાંતિ સ્તૂપ,ઘવલી પહાડ, ઇન્દ્રાણીની મૂર્તિ(જાજપુર),ચોસઠ જોગણીનું મંદિર (હીરાપુર અને રાણીપુર), ઝૂકતું શિવાલય (હુમા), ગરમ પાણીના કુંડ (તપ્તપાણી),સમ્રાટ અશોકનો શિલાલેખ , શાંતિ સ્તૂપ(ઘૌલી)

❖ મહત્વની યોજનાઓ :-

- ⇒ બિજુ શિશુ સુરક્ષા યોજના (અનાથ અને એચ આઈ વી -ચેપગ્રસ્ત બાળકોના ઉછેર માટે)
- ⇒

❖ વિશેષ માહિતી :-

- કોર્ણાકનું સૂર્યમંદિર જગન્નાથપૂરી જિલ્લાના બંગાળના અખાતના દરિયાકિનારે આવેલું છે. જે પૂર્વ ગંગકુળના રાજા નરસિંહવર્મન પ્રથમના સ્મયમાં બંધાવેલ તે વિશ્વ ધરોહર સ્થળ તરીકે સ્થાન પામેલ છે.આ મંદિર કાળા પથ્થરનું બનાવેલું હોવાથી ' કાળા પેગોડા' તરીકે પણ ઓળખાય છે. આ મંદિર સાત અશ્વોથી ખેંચાતા સૂર્યના રથનું સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું છે. આ મંદિરનું નિર્માણ કાળા પથ્થરોમાંથી થયું હોવાથી તેને ' કાળા પેગોડા' તરીકે પણ ઓળખાય છે.
- બોક્સાઈટનું સૌથી વધુ ઉત્પાદન ઓરિસ્સામાં થાય છે.
- ઓડિશાના અંગુલ જીલ્લામાં આવેલી તાલચેર કોલસાની ખાણો આવેલી છે.
- ઓડિશાના પ્રથમ મુખ્યમંત્રી તરીકેકુષ્ણાચંદ્ર ગજપતિ અને પ્રથમ રાજ્યપાલ તરીકે
- ભારતની પ્રથમ ટ્રાઈબલ હેલ્થ ઓબ્ઝર્વેટરી (TriHOb)- ઓડિશા ખાતે સ્થાપના કરવામાં આવી છે જે ઓડિશામાં આદિવાસી વસ્તીના આરોગ્ય સંબંધિત ડેટાના સ્ટોરેજ તરીકે કાર્ય કરે છે.

gnanbhandar.com